

واقع سفر وزیر دفاع هند در ژوئن ۲۰۱۴ به اسرائیل سفر و فراهم کردن زمینه لازم برای دیدار رهبران در حاشیه مجمع عمومی در سپتامبر ۲۰۱۴ موجب توجه به همکاری در زمینه مسائل امنیتی، فناوری، جاسوسی شد. در همین راستا نیز در یک سال گذشته از یک سو نخست‌وزیر هند، اولین نخست‌وزیر هندی بود که از اسرائیل دیدار کرد و اخیراً نیز بنیامین نتانیاهو دومین نخست‌وزیر اسرائیلی است که به هند سفر کرده است.

بسترهای افزایش روابط هندوستان و اسرائیل:

ابعاد امنیتی و نظامی:

روابط نظامی دهلی‌نو و تل‌آویو با انجام مشاوره نظامی در دهه‌های گذشته و در جنگ با پاکستان انجام می‌شد. اما توجه به توان فروش تسلیحات اسرائیل و بازار مهم هند ابعاد گسترده روابط نظامی و امنیتی دو سو را آشکارتر کرد. در این‌بین تلاش هند برای به دست آوردن آخرین فن‌آوری‌های و نیاز اسرائیل به گسترش بازار تولیدات موجب شد اسرائیل به‌عنوان منبع فن‌آوری نظامی هند مطرح گردد و دومین تأمین‌کننده دفاعی هند باشد. از این دید عملاً

شیب ملایم افزایش روابط هندوستان و اسرائیل

فرزاد رضانی بونش

پژوهشگر و کارشناس مسائل منطقه‌ای

شمسه

پیشینه روابط:

رابطه هندوستان با رژیم اسرائیل در دهه‌های گذشته فراز و نشیب بسیاری را طی کرده است. هند در سالیان درازی در همه مراجع بین‌المللی علیه اسرائیل رأی می‌داد و تمایلی به بهبود روابط با آن نداشت. اما با پایان جنگ سرد، دهلی‌نو در سیاست راهبردی خود، تغییراتی به عمل آورد. در واقع اگر در گذشته اسرائیلی‌ها اغلب ابزار و متحدان استعمار بریتانیا شناخته می‌شدند و با آن‌ها برخورد احتیاط‌آمیزی می‌شد، پایان جنگ سرد فرصتی را برای تغییر مسیر سیاست خارجی هند فراهم کرد و با افتتاح سفارت اسرائیل در سال ۱۹۹۲ این نگاه تقویت شد. در این‌بین قدرت‌گیری حزب بهاراتیا جاناتا بی‌جی‌پی در هند و توجه بیشتر به اهداف ملی هند موجب توجه بیشتر به اسرائیل شد. چنانچه روابط دو سویه از زمان به قدرت رسیدن نارندرا مودی در سال ۲۰۱۴ میلادی نزدیکتر شد. در

اسرائیل به‌عنوان یک ابرقدرت فناوری نگریسته شد. در همین راستا در سال‌های اخیر توجه به توسعه سامانه‌های نظامی قدیمی هند و تلاش هند در مدرنیزه سازی صنایع داخلی و تسلیحات مورد نیازش در رقابت با پاکستان (با صد میلیارد دلار بودجه)، برتری در مقابل پاکستان، تهدیدات مشترک استراتژیک منطقه‌ای و مبارزه با تروریسم، دغدغه‌های همسوی امنیت سایبری و مسائل امنیت ملی، توسعه مشترک محصولات دفاعی و انتقال فناوری از اسرائیل و... موجب انعقاد مجموعه‌ای از موافقتنامه‌های بین هند و اسرائیل در زمینه دفاعی و امنیتی شده است. در این راستا دستاوردهای چون سامانه دفاعی هوایی باراک ۸ اسرائیل با همکاری هند، تحقیقات ساخت و توسعه موشک‌های کوتاه و میان برد و تسلیحاتی، هواپیماهای بدون سرنشین، توسعه مشترک سیستم دفاع هوایی و... موجب شده هر سال یک میلیارد دلار فروش تجهیزات نظامی به هند، ثبت گردد. در ادامه همین روند قبلاً دولت مؤدی اعلام کرده بود که برای کشورهای که آمادگی صدور فن‌آوری ساخت سلاح به هند را دارند اولویت قائل است. همین امر موجب شده عملاً اسرائیل یکی از

مهم‌ترین شرکای تسلیحاتی هندوستان شود.

در بعد دیگری مقابله با افزایش قدرت نظامی چین، نگاه‌های مشترک دوسویه به چالش اسلام‌گرایان رادیکال در داخل و بیرون، نوع ترس مشترک از پیامدهای ناشی از ظهور افراط‌گرایی اسلامی، کمک اسرائیل به هندوستان در گسترش حضور نظامی خود در اقیانوس هند بر دامنه همکاری‌های امنیتی افزوده است.

اقتصادی:

هندوستان تا سال 2050 بخش مهمی از تولید ناخالص جهان را به دست خواهند گرفت و جمعیت یک میلیارد نفری هند نیز برای اسرائیل جذابیت‌های بسیاری دارد. لذا به نظر می‌رسد رهبران اسرائیلی بازار بزرگ هند را جایگزینی بالقوه برای اروپا می‌دانند. در مقابل نیز به نظر می‌رسد رهبران هندی ادامه رشد اقتصادی و انباشت ثروت در هندوستان را با رویکرد همگن اسرائیلی و آمریکا پیوند می‌زنند و از اسرائیل به‌عنوان قدرتی در رشد و توسعه اقتصادی و فناوری یاد می‌کنند. در این‌بین در وضعیت کنونی به نظر می‌رسد دامنه گسترده‌ای از همکاری‌های

این نگاه تلاش در جهت همکاری دو دولت غیرمسلمان با همسایگان مسلمان همکاری را ضرورتی راهبردی می‌بخشد. همچنین مؤدی با تغییر سیاست سنتی این کشور در پشتیبانی از مسئله فلسطین و روابط با هر دولت را مستقل و جدا می‌داند. در بعد دیگری از نگاه تل‌آویو گسترش روابط با هندوستان جدا از خروج از انزوای منطقه‌ای و اعراب و توجه صرف به روابط با امریکا و اتحادیه اروپا می‌توان نوعی هم‌پیمانی میان هند و اسرائیل را فراهم کند. در همین راستا است که نتانیا هو در جریان دیدار از هند، این کشور را یک قدرت جهانی نامید. علاوه بر این رویکرد متفاوت حزب حاکم در هند و رشد قدرت آسیا نیز تل‌آویو را مجبور به گسترش روابط با هند کرده است.

چشم انداز:

همچنان که اسرائیل نمی‌خواهد دشمن پاکستان و چین باشد و هندوستان نیز نمی‌خواهد دشمن ایران و جهان اسلام تلقی گردد. لذا دو سو برای جلوگیری از رنجش مسلمانان هند و واکنش جهان عرب احتیاط‌هایی را در روابط به‌ویژه در ابعاد علنی آن

اقتصادی بین دو سو در حال رشد است. چنانچه حضور شرکت‌های هندی در اسرائیل در حوزه‌های فناوری برتر، اکتشاف گاز هند در برخی از میدان‌های فراساحلی و مشارکت در کنسرسیوم‌ها و جستجوی منابع جدید در اسرائیل، بومی سازی فناوری‌های اسرائیلی در بازار هند، توجه به نقش جمعیت شاغل هندی در اسرائیل، افزایش نقش تل‌آویو از نقش (تقریباً ۶۰ درصدی از کل واردات نفت هند از آسیای غربی) و... موجب شده است که علاوه بر اینکه هند بزرگترین شریک اقتصادی اسرائیل در قاره آسیا گردد رشد فزاینده تجارت بین اسرائیل و هند را از حدود ۲۰۰ میلیون دلار در سال ۱۹۹۲ به بیش از ۴ میلیارد رساند. در این حال دو طرف معتقدند روابط تجاری کنونی را با تشویق همکاری بیشتر در حوزه فناوری‌های می‌توان به دو برابر و با امضای توافق‌نامه تجارت آزاد به ۱۵ میلیارد دلار در سال رساند.

سیاسی و ژئوپلیتیک:

مؤدی و حزب وی از گذشته گاهی مثبت به گسترش روابط با اسرائیل داشته‌اند. از

لحاظ می‌کنند. اما با این حال شاهد کاهش هزینه‌های دهلی‌نو در برقراری روابط کامل دیپلماتیک با تل‌آویو هستیم. در این شرایط هرچند مؤدی درگذشته بر پشتیبانی هند از یک دولت مستقل فلسطینی تأکید کرده و با 127 کشور دیگر در سازمان ملل به تصمیم ترامپ درباره قدس اعتراض کرد، اما متغیرهایی موجب افزایش بیشتر روابط هندوستان و اسرائیل خواهد شد. در این میان رقابت با چین، نگاه ملی‌گرایان هندو به دولت یهودی به‌عنوان متحد بالقوه علیه پاکستان، شکاف ایران و عربستان، همکاری‌های بیشتر اسرائیل با عربستان و امارات، وضعیت کنونی نظام بین‌الملل و نوع رویکردهای حزب حاکم هند و ائتلاف بیشتر با امریکا موجب شده شاهد گسترش روابط در حوزه سیاسی، دیپلماتیک، اقتصادی، نظامی و امنیتی باشیم.

استفاده از مطالب با ذکر منبع آزاد است.
متون سیاستی منتشرشده در شمس، بیانگر دیدگاه نویسندگان بوده و لزوماً نظر این شبکه نیست.